

24. јуна 1942. брод „Керкплеин“ са заробљеницима упловљава у луку Нарвик, у Норвешкој. 900 југословенских заробљеника се искрцало на копно, међу њима и 14-годишњи Миле и Симо. И чим су се заробљеници спустили низ уже са брода, батине су кренуле да пљуште. Већина чувара су Немци, али неки су и Норвежани, чувари из хирдбатаљона.

Заробљеници су интернирани у Беисфјорд и кренули су да раде. Принуђени су да се помажу међусобно уколико желе да преживе. Четири месеца касније само је 152 заробљеника живо.

Многима није позната чињеница, да су у Норвешкој, која је окупирана од стране нацистичке Немачке, постојали концетрациони логори. Ово је прича о најгорем: „СС концентрациони логор I, Нарвик – Беисфјорд“.

Ингебјерг Јенсен је фриленс новинар и цртач. Већ је издала три документарна стрипа о норвешкој деци у Другом светском рату:

Бомбе изнад школе-бомбардовање школе Холен 4. Октобра 1944. (2006.)
Бекство и пламен-судбине деце у Финмарку ратне зиме 1944-45 (2009)
Наци жиг (2015)

Логор смрти

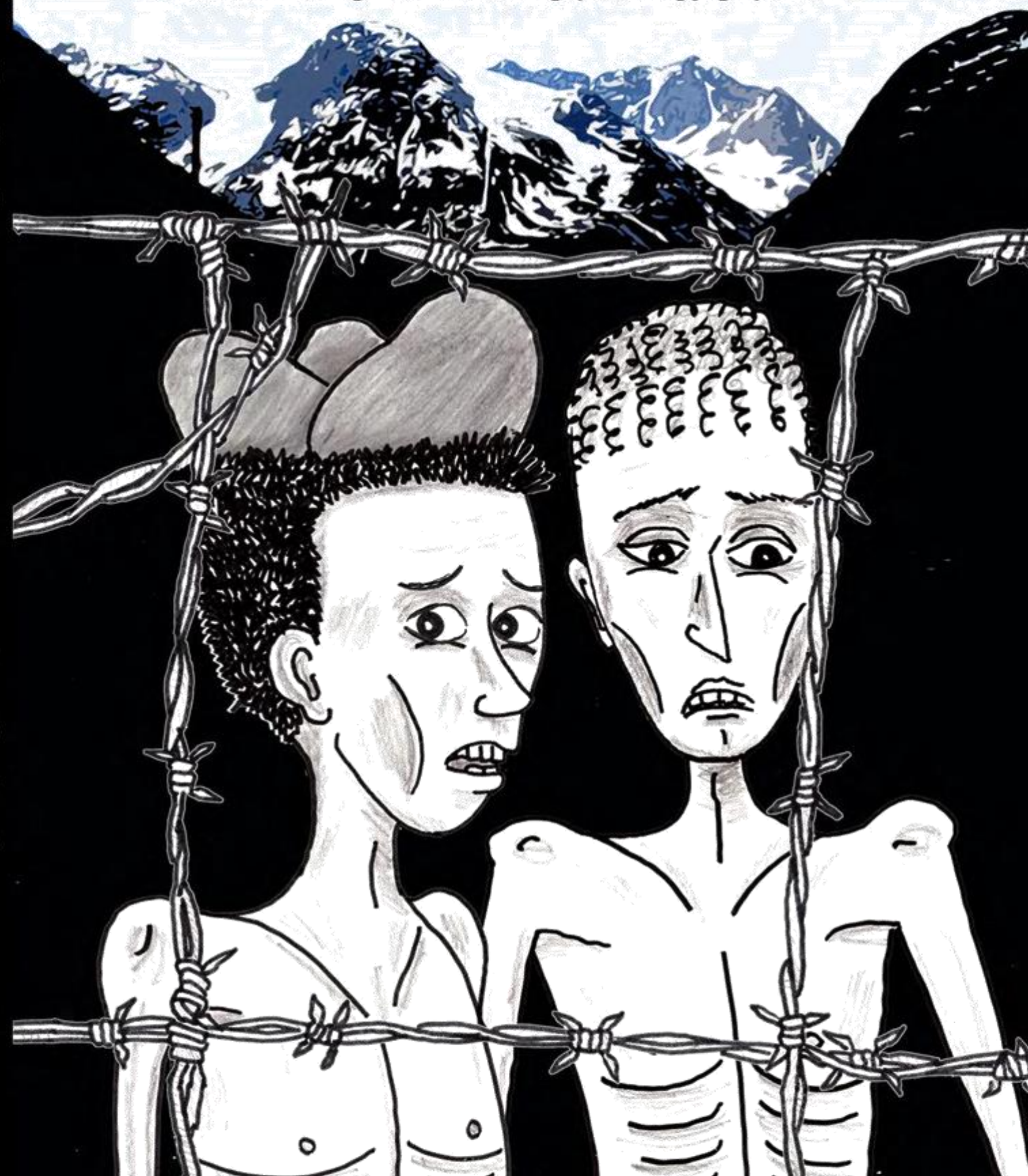
Ингебјерг Јенсен

Sprekstrek

Ингебјерг Јенсен

Логор смрти

СС концентрациони логор у Беисфјорду 1942

Заробљенички логор у Беисфјорду 24. јун – 25. октобар, 1942.

Овако је отприлике изгледао заробљенички логор, пре спаљивања три болничке бараке крајем јула 1942. Подручје логора било је подељено на заробљенички логор и спољни логор, где су стајале четири празне бараке у периоду кад су југословенски заробљеници били у Беисфјорду.

Испред главне капије биле су баракe за стражаре и СС- официре, биоскоп, канцеларије, кантина и сале за окупљања.

* Цртеж се темељи на британској фотографији из авиона из јули, 1942. и информацијама добијених од Мирослава Стојева.

This production has taken place with the financial help of NORLA

Логор смрти

СС концентрациони логор у Беисфјорду 1942

*Текст и цртежи: Ингебјерг Јенсен
Превод: Кристина Стаменковић*

Консултанти : цртач стрипова Ким Холм, новинар Гури Фјелберг, историчар Микаел Стоке при Центру Нарвик, и ученик основне школе, Ветле Веле.

Хвала Одрун Митбе, учитељици Селви Бок Сјурсен и ученицима 9. разреда школе Холен, у Бергену на важним запажањима.

Посебна захвалност иде координатору за рад са младима, Јоакиму Арнеју, који ме је усмерио на потресну историју заробљеника у Беисфјорду.

Српско издање омогућено је захваљујући ревносном залагању Добриле Радуловић из Друштва Срба и пријатеља Србије, из Бергена.

*У знак сећања на 800 југословенских заробљеника који су били
нацистичке жртве у Беисфјорду.*

Издато уз подршку:

Слободне речи
Волонтерско удружење Беисфјорд
Спортски клуб Беисфјорд
Центар Нарвик
Норвешки културни фонд
Норла (српско издање)
Писца/ цртача је подржао Стручно- књижевни фонд

Издавачи у Србији:

Академска српска асоцијација
<http://asasocijacija.com/>
Контакт са Ингебјерг Јенсен
Мејл: ingis.jensen@gmail.com
Мобилни: +47 95768096
Copyright: Ingebjørg Jensen

ПРЕДГОВОР

Изучавање историје у школи може понекад да буде ограничено само на чињенице, потискујући индивидуалне судбине у други план и чинећи је сувопарном и незанимљивом. Преселила сам се у Норвешку крајем 90их и била изненађена када ми је моја прва колегиница причала о дешавањима у Нарвику током другог светског рата, а ја нисам знала ништа о страдању Срба у Норвешкој, као ни о солидарности норвешког народа и пријатељству после рата.

Имала сам срећу да временом упознам Норвежане који су ту причу чували од заборава, можда и боље од нас самих: историчара Микаела Стокеа (сарадника на овој књизи), историчара и писца Кнута Флувика Туресена (познатог у Србији по реиздању књиге Николе Рокића, бившег логораша), потомке Норвежана који су помагали затвореницима и онедавно писца ове књиге Ингебјерг Јенсен.

Ингебјерг Јенсен је издала неколико илустрованих књига о норвешкој деци у другом светском рату. Књига „Логор смрти“ на врло дирљив и потресан начин описује судбину 900 југословенских затвореника доведених у Нарвик у јуну 1942 године. Од њих 900 је након само 4 месеца преживело 152. Главни јунаци су Миле и Симо који имају само 14 година. Први пут сам се упознала са књигом поводом откривања меморијалне плоче жртвама нацистичких логора у Бергену 17. јуна 2017, када је норвешко издање књиге и представљено у присуству градоначелнице Бергена. Наставила сам сарадњу са Ингебјерг и договориле смо превод на српски језик и издавање у Србији.

Моја деца су прочитала књигу на норвешком језику у једном даху, надам се да ће српско издање допрети до великог броја деце у Србији и да ће наредне генерације умети да сачувају успомену на недужне жртве, али и на доброту Норвежана који су често ризиковали сопствени живот и слушајући своје срце и веру чинили оно што је исправно. Да сте били рођени у то време, јунаци Симо и Миле су могли бити једни од вас. Чувајте сећање на њих и њихову храброст!

Добрила Радловић

Добрила Радловић
Друштво Срба и пријатеља Србије Берген

Индекс појмова

Југославија: Краљевина 1918. – 1941. и Социјалистичка федеративна република Југославија од 1941. – 1991. Словенија и Хрватска су 1991. прогласиле независност. Био је то почетак грађанског рата који се окончао 1995. Некадашњу Југославију чиниле су данашње државе Словенија, Хрватска, Србија (са Косовом), Македонија, Црна Гора и Босна и Херцеговина.

СС: Schutzstaffel. Основана 1925. као стражарска војна сила за Хитлера, предвођена од стране Химлера од 1929. СС је била нацистичка елитна организација, организована у посебна, независна војна одељења. СС је преузела контролу над немачком полицијом 1936. СС-овци су морали да буду „Аријевци“, дакле, белли, најпожељније високи, плави и нацисти по убеђењу. СС је управљала концентрационим логорима у Немачкој и окупираним земљама. Тамо су убијали Јевреје, Роме, хомосексуалце и припаднике покрета отпора.

Вермахт: Немачка војска од 1935– 1945.

Рикскомесар Јозеф Тербовен: Врховни командант немачке цивилне управе у Норвешкој од 1940– 1945. Одузео је себи живот 8. маја 1945.

Ратни заробљеници: Ратни заробљеник је војник кога је непријатељ заробио у току или након рата. Они су заштићени међународним законима о хуманом третману. Да би се рачунали као ратни заробљеници, морали су да учествују у војним операцијама, и отворено носе униформу и оружје. Норвешки припадници покрета отпора најчешће то нису радили, а такође ни југословенски партизани. У свим окупираним земљама су припаднике покрета отпора рачунали у терористе, и самим

тим нису имали никакву заштиту по законима о ратним заробљеницима.

Партизани: Чланови отпорашких група који су се борили против наци- Немачке између осталог у Југославији. Већина су били комунисти.

Заробљеници: Мушкарци, припадници свих народа који су живели у Југославији и послати у Норвешку, али око 90 посто њих су били Срби. И Немци и Норвежани звали су све југословенске заробљенике „Србима“.

Независна држава Хрватска: Основана у априлу 1941. након немачке инвазије. Фашистичка организација Усташа управљала је њоме, и била је у савезу са наци-Немачком. Делови Србије и већи део Босне и Херцеговине припојен је Хрватској.

Јасеновац: Концентрациони логор у „Независној држави Хрватској“, једини логор за истребљење којим није управљала немачка СС организација. Тамо су Усташе убијале Јевреје (убијани тамо или послати за Аушвиц), Србе и Роме, иако они нису пружали отпор усташком режиму. Тамо су такође убијани и Хрвати и Муслимани који су пружали отпор Усташама. Неки од српским заробљеника из Јасеновца доспели су у Беисфјорд.

Норвешки стражарски хирдебатаљон: Норвежани регрутовани од стране норвешке нацистичке партије Народни савез. Стражарили су за Немце и у заробљеничким логорима, и у индустријским постројењима у Норвешкој.

ЗАТВОРЕНИЦИ

ЛОГОРСКА ПОЛИЦИЈА
(ЗАТВОРЕНИЦИ КРИМИНАЛЦИ)

ТАЈНА УПРАВА ЛОГОРА

СУСЕДИ

сведоци -
Арида

Рендар, Бјерг и њихови пријатељи

ЧУВАРИ

Чувари из норвешког
хирдбатаљона:

„Окрутни Бјарне“

„Пасивни Пер“

Редарска полиција -
немачка редарска
полиција:

СС командант
Вилхелм Геке

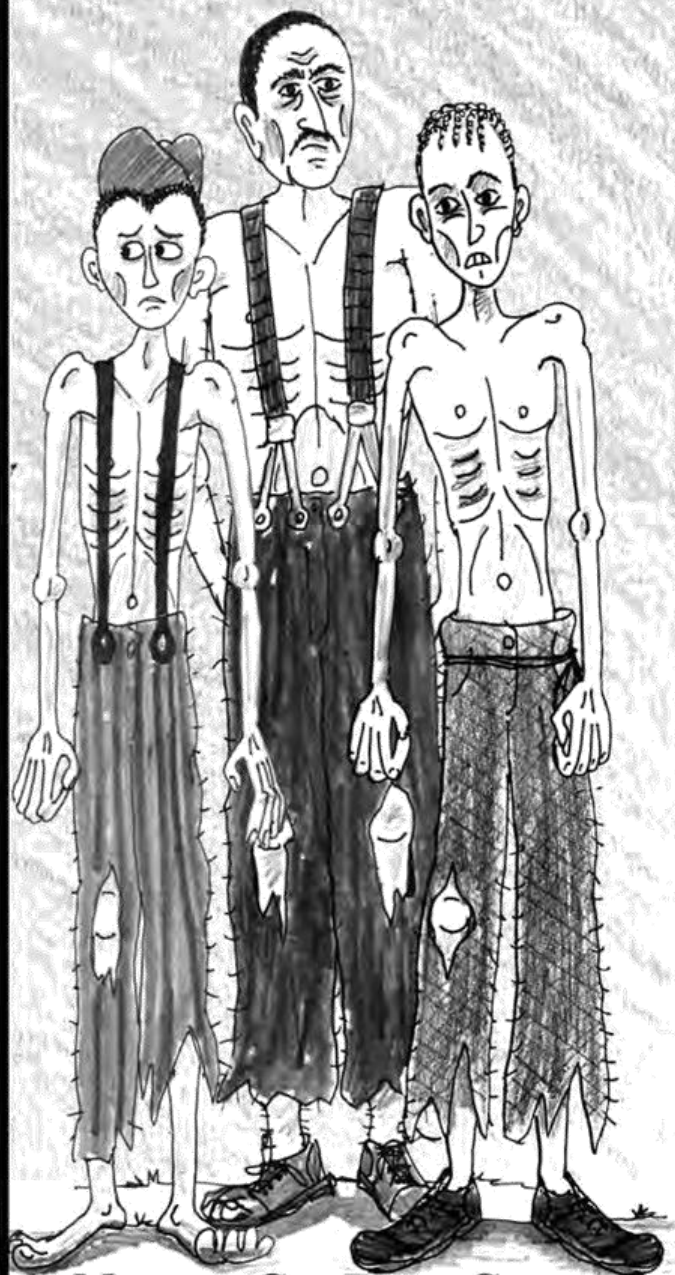
СС водник,
управник логора
Карл Матхоје,

СС другокомандујући у логору:
Франц де Мартин

Ото Зајферт

Главни ликови

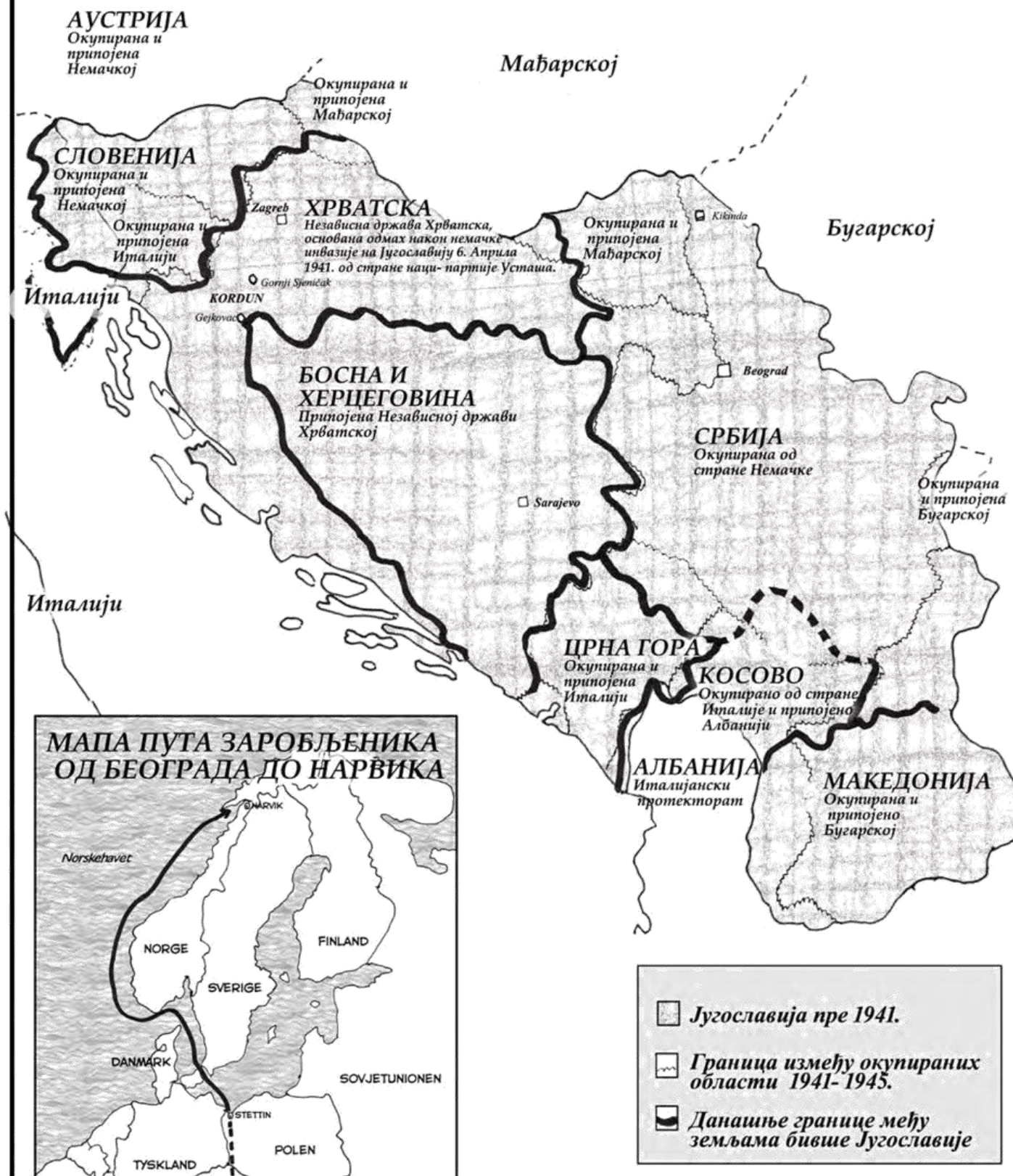
Миле   Стева   Симо

ЈУГОСЛАВИЈА ПРЕ И У ТОКУ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Велика карта: Након инвазије 6. Априла 1942. Југославија је подељена између Немачке, Бугарске, Мађарске и Италије, док је наци-партија Усташа преузела регионе Хрватске, већи део Босне и Херцеговине, и делове Србије, и припојила их „Независној држави Хрватској.“

Мала карта: 20. маја 1942. заробљеници су се укрцали у чамце на весла у близини Београда. Тако су путовали до Беча, где су послати у радни логор Гишбел, мало ван Беча. Након кратког времена тамо, послати су даље возом до Шчећина у Пољској, згуранци, без тоалета, и скоро без воде.

Од Шчећина наставили су путовање бродом „Керплеин“, и тада под ужасним условима такође. Брод је стигао у Нарвик 24. јуна.

ЗАРОБЉЕНИЧКИ ЛОГОРИ У БЕИСФЈОРДУ И БЈЕРНФЈЕЛУ

